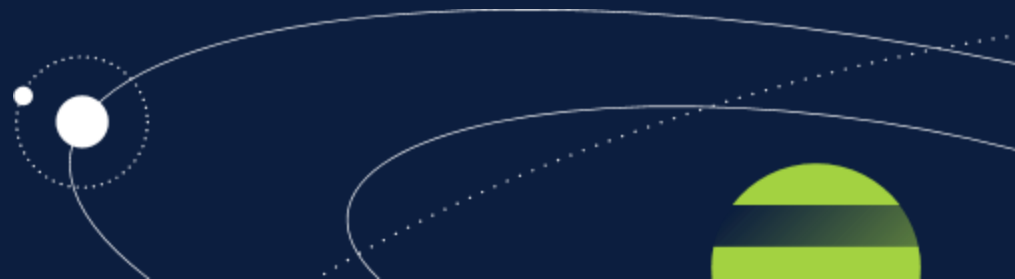

Viešųjų pirkimų savaitinis naujienlaiškis

2023 m. birželio 5–25 d.
23-25 metų savaitės

Turinys

1. Savaitės komentaras
2. Teisės aktų pakeitimai
3. Institucijų aktualijos
4. Teismų praktika

Savaitės komentaras

Iš aptariamų savaitinių aktualijų gausos matyti, kad vasaros ramybe čia nedvelkia.

VPT, vienodindama pirkėjų praktiką, dalinasi tipinių skelbiamų derybų ir skelbiamų apklausos dokumentų paketu.

Apeliacinis teismas pristato 5 nutartis, iš kurių viena vertesnė atskiro paminėjimo. Byloje vyko diskusija, ar perkančioji organizacija pirkimą pagrįstai vykdė neskelbiamos apklausos būdu. Teismas tokio PO pasirinkimo nepalaikė ir pažymėjo, jog pirkimo skuba, kuria PO teisingai tokį pirkimo būdo pasirinkimą, egzistavo tik teoriškai, tačiau nekilo iš imperatyvių teisės aktų reikalavimų. Plačiau – toliau naujienlaiškyje.

Šarūnas Neniškis

„Ellex Valiunas“ Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktikos asocijuotas partneris

[Kontaktai](#)

TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI

23-25 metų savaites nebuvo priimta viešųjų pirkimų sričiai reikšmingų teisės aktų.

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS

1. **VPT:** siekdama palengvinti pasirengimo pirkimų vykdymui procesą parengė pavyzdinių skelbiamos apklausos sąlygų paketą, kurį sudaro [Bendrosios skelbiamos apklausos sąlygos](#) ir [Specialiosios skelbiamos apklausos sąlygos](#).
2. **VPT:** [parengė](#) viešojo pirkimo skelbiamų derybų tipinių sąlygų projektą, kuris susideda iš [bendrujų](#) ir [specialiųjų](#) sąlygų, bei kviečia PO ar kitus suinteresuotus asmenis aktyviai teikti pastabas, įžvalgas ir pasiūlymus iki 2023-06-23.
3. **VPT:** [atnaujino](#) VPĮ [23 str.](#) ir PĮ [35 str.](#) „Rezervuota teisė dalyvauti pirkimuose“ komentarus. Atsižvelgdama į teisės aktų pokyčius, Viešųjų pirkimų tarnyba atnaujino [instrukciją](#) tiekėjams, nurodytiems VPĮ 23 / PĮ 35 str., kurie turi teisę paskelbti savo tiekiamų prekių, teikiamų paslaugų ir atliekamų darbų sąrašus Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje.
4. **VPT:** [pateikė](#) paaiškinimus dėl Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo vykdant žaliuosius pirkimus tvarkos [aprašė](#) įtvirtinto aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimo bei minimalaus aplinkos apsaugos kriterijaus taikymo.
5. **VPT:** [atnaujino](#) viešųjų pirkimų gynybos ir saugumo srityje [ataskaitą už 2022 m.](#) VPT pastebėjo, kad išaugo neskelbiamų derybų skaičius ir vertė.

TEISMŲ PRAKTIKA

1. Lietuvos apeliacinis teismas: tiekėjo pašalinimo iš pirkimo pagrindai (UAB „HSC Baltic“ v Šiaulių miesto savivaldybės administracija, 2023-06-05)

leškovė tiekėja, kurios pasiūlymas atsakovės PO vykdomame viešajame pirkime liko antras pasiūlymų eilėje, kreipėsi į teismą ginčydamą PO sprendimą dėl pirkimo laimėtojo. Tiekėja nurodė, kad trečiojo asmens atžvilgiu egzistuoja tiekėjo pašalinimo pagrindai (dėl tiekėjo mokesčių įsipareigojimų, susijusių su socialinio draudimo įmokų mokėjimu, tinkamo nesilaikymo bei dėl melagingos informacijos teikimo viešajame pirkime, kiek tai yra susiję su melaginga trečiojo asmens deklaracija apie tariamai tinkamai sumokėtus VSDFV mokesčius). Nurodė, kad trečiasis asmuo buvo skolingas VSDFV.

Pirma, Teismas pabrėžė, kad VPĮ nenustato termino, kurio atžvilgiu PO turi tikrinti, ar tiekėjai yra įvykdę įsipareigojimus, susijusius su mokesčių sumokėjimu. Toks terminas nustatomos PO pirkimo dokumentuose. Šis terminas turi būti absoliučiai tikslus ir viešas, kad visi tiekėjai galėtų tiksliai žinoti apribojimus ir būtų tikri, kad tokie patys apribojimai taikomi visiems konkurentams.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nurodyta, kad įsipareigojimų, susijusių su socialinio draudimo įmokų mokėjimu, vykdymas, priešingai nei kvalifikacijos reikalavimas dėl profesinio ar ekonominio pajėgumo, reguliarus (besikartojantis kas mėnesį), nustatytas įstatymų. Taigi, priešingai nei tam tikro kvalifikacinio pajėgumo įgijimo atveju, tiekėjo padėtis dėl įsipareigojimų, susijusių su socialinio draudimo įmokų mokėjimu, gali nuolat (periodiškai) kisti dėl atsinaujinančios jo pareigos vykdyti mokesstinę prievolę, todėl tokių įsipareigojimų vykdymo fiksavimas pasiūlymo pateikimo momentu neturi tokio tikslo, kurio siekiama tiekėjų kvalifikacijos vertinimo atveju. Dėl to perkančiosios organizacijos tiekėjo asmeninės padėties negali vertinti galutinės pasiūlymų pateikimo datos atžvilgiu taip, kad ši tampa ne galutiniu tam tikro pajėgumo įgijimo ar prievolės įvykdymo momentu, t. y. atskaitos tašku, iki kada tam tikras juridinis faktas gali atsirasti, o tik konkrečiu vertinimo momentu.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Teismas nustatė, kad pašalinimo pagrindas, susijęs su netinkamu socialinio draudimo įmokų mokėjimu, nustatytas pirkimo sąlygose. PO nurodė, kad ji savarankiškai patikrina duomenis, susijusius su socialinio draudimo įmokų mokėjimu, nacionalinėje duomenų bazėje, o tiekėjas taip pat gali pateikti VĮ Registrų centro išduotą dokumentą, patvirtinantį jungtinius kompetentingų institucijų tvarkomus duomenis. Nurodyti dokumentai turi būti išduoti ne anksčiau kaip 120 dienų iki tos dienos, kai tiekėjas PO prašymu turės pateikti pašalinimo pagrindų nebuvimą patvirtinančius dokumentus.

Trečiasis asmuo PO prašymu pateikė dokumentus ir VĮ Registrų centro pažymą, kurioje nurodoma, kad duomenų suformavimo dienai trečiasis asmuo nebuvo skolingas VSDFV. PO duomenis apie trečiojo asmens prievolių, susijusių su socialinio draudimo įmoku mokėjimu, vykdymą patikrino ir pirkimo laimėtojo paskelbimo dieną. Atsižvelgdamas į tai, kad trečiasis asmuo, kaip galimas laimėtojas, pasiūlymų vertinimo momentu ir VĮ Registrų centras pažymoje nurodytą datą (kuri buvo išduota ne anksčiau kaip 120 dienų iki pašalinimo pagrindų nebuvimą patvirtinančių dokumentų pateikimo) buvo įvykdęs įsipareigojimus, susijusius su socialinio draudimo įmokų mokėjimu, Apeliacinis teismas sprendė, kad PO neturėjo pagrindo pašalinti trečiojo asmens iš pirkimo.

Apeliacinis teismas taip pat atmetė tiekėjos argumentą, kad tai, jog trečiasis asmuo turėjo skolų VSDFV kitais pirkimo procedūrų vykdymo laikotarpiais, neva leidžia daryti išvadą, jog egzistavo pagrindas pašalinti trečiąjį asmenį iš pirkimo procedūrų. PO neturi teisės laisvai interpretuoti savo paskelbtų pirkimo sąlygų, vertindama tiekėjo pašalinimo pagrindų (ne)buvimą, ir atsižvelgti į kitus, nei iš anksto paskelbtus reikalavimus ar aplinkybes.

TEISMŲ PRAKTIKA

Trečia, Teismas sprendė, ar trečiasis asmuo pateikė PO melagingą informaciją. Kasacinio teismo praktikoje suformuluota taisyklė, kad informacija pripažintina melaginga nustačius objektyviojo (neatitiktis tiesai, kuri yra daugiau faktinio, o ne teisinio pobūdžio) ir subjektyviojo (informacijos teikėjas suvokia ar turi suvokti, kad ji neatitinka realybės ir turi tikslą suklaidinti jos adresatą) elementų kumuliatyvų egzistavimą. Besiginantis informacijos teikėjas gali įrodinėti, kad duomenys atitinka faktinę realybę, o jei ir ne, jis apie tai nežinojo (galėjo žinoti) ir nesiekė suklaidinti informacijos adresato.

Šiuo atveju trečiasis asmuo kartu su pasiūlymu pateikė EBVPD, kuria patvirtino, kad nepažeidė savo pareigų, susijusių su socialinio draudimo įmokų mokėjimu. Byloje pateiktas VSDFV išrašas patvirtina, kad trečiasis asmuo pasiūlymo ir EBVPD pateikimo metu – skolos VSDFV neturėjo, todėl pateikta informacija apie tinkamą pareigų, susijusių su socialinio draudimo įmokų mokėjimu, vykdymą nelaikytina melaginga, nenustačius informacijos pripažinimo melaginga elementų (nei objektyvaus, nei subjektyvaus). Teismas pakartojė, kad trečiojo asmens skolos VSDFV kitais laikotarpiais, atsižvelgiant į pirkimo sąlygas, neturi teisinės reikšmės.

Apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

2. Lietuvos apeliacinis teismas: pirkimo neskelbiamų derybų būdu teisėtumas (UAB „Ekonovus“ v UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ ir UAB „Kauno švara“, 2023-06-08)

Ieškovė ieškiniu kreipėsi į teismą prašydama pripažinti neteisėtais ir nutraukti atsakovės PO vykdomus viešuosius pirkimus neskelbiamų derybų būdu dėl pakuočių atliekų surinkimo ir vežimo laikinųjų paslaugų teikimo bei pripažinti negaliojančiomis tarp atsakovių sudarytas laikinąsias pirkimų sutartis. Ieškovė paaiškino, kad dalyvavo PO vykdomame atvirame konkurse, tačiau inicijavus teisminį ginčą dėl pirkimo, PO įgyvendino pirkimą neskelbiamų derybų būdu, tokiu būdu pažeisdama tiekėjos teises ir teisėtus interesus.

Pirma, Apeliacinis teismas įvertino pirkimo vykdymo neskelbiamų derybų būdu teisėtumą. Teismas pabrėžė Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką, kurioje pasisakyta, kad, atsižvelgiant į nuostatų, reglamentuojančių neskelbiamas derybas, specifiškumą ir išimtinį pobūdį, tik preciziškas sąlygų, taikomų viešojo pirkimo neskelbiamų derybų būdu, vykdymas atitiks viešųjų pirkimų principus. Neskelbiamas derybas reglamentuojančiomis nuostatomis iš esmės leidžiama nukrypti nuo įprastinių viešojo pirkimo sutarčių sudarymo taisyklių, todėl šios (nuostatos) turi būti aiškinamos siaurai, o įrodinėjimo našta tenka tai šaliai, kuri pageidauja tuo įrodymu remtis (t. y. PO).

Šiuo atveju PO sprendimą pirkimus vykdyti neskelbiamų derybų būdu grindė VPĮ 71 str. 3 d. 1 p., nustatančiu, kad prekės ir paslaugos ar darbai neskelbiamų derybų būdu gali būti perkami, jeigu neišvengiamai būtina pirkimą atlikti ypač skubiai dėl įvykio, kurio perkančioji organizacija negalėjo numatyti, kai tokio pirkimo neįmanoma atlikti konkurso ar skelbiamų derybų būdais.

TEISMŲ PRAKTIKA

PO įrodinėjo, kad įvykis, lėmęs būtinybę pirkimą įgyvendinti skubiai ir kurio PO šiuo atveju negalėjo numatyti, buvo susijęs su pasikeitusiu teisiniu reglamentavimu, nustačiusiu pareigą pakuočių gamintojų ir importuotojų įsteigtoms organizacijoms sudaryti paslaugų teikimo sutartis su savivaldybėmis. Teismas pažymėjo, kad nei viename teisės akte nebuvo nustatytas terminas iki kada paslaugų teikimo sutartys privalėjo būti sudarytos. Dėl tos pačios priežasties Teismas atmetė ir PO argumentą, kad ypatingą skubą įsigyti atliekų surinkimo ir vežimo paslaugas lėmė tai, jog ieškovė buvo inicijavusi teisinius ginčus dėl PO vykdytų atvirų konkursų procedūrų.

Taip pat PO rėmėsi aplinkybe, kad ieškovės iki laikinųjų pirkimų sutarčių sudarymo teiktos pakuočių atliekų surinkimo bei vežimo paslaugos neatitiko būtinųjų teisės aktų reikalavimų. Teismas pabrėžė, kad tokių aplinkybių pagrindimo našta tenka PO, tačiau procesiniuose dokumentuose šios aplinkybės buvo paaiškintos tik abstrakčiai. Apeliacinio teismo vertinimu, PO neįrodė, kad ginčo atveju PO buvo būtina iki ginčų dėl atvirų konkursų procedūrų teisėtumo išsprendimo pasinaudoti neskelbiamų derybų būdu ir sudaryti laikinąsias pirkimų sutartis dėl pakuočių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugų teikimo.

Antra, pripažinęs pirkimo neskelbiamų derybų būdu vykdymo neteisėtumą, Teismas sprendė dėl tokio pripažinimo padarinių. VPĮ nustatyta, kad teismas gali nepripažinti pirkimo sutarties negaliojančia ir taikyti alternatyvias sankcijas, nors pirkimo sutartis buvo sudaryta neteisėtai, jeigu dėl viešojo intereso būtina išsaugoti pirkimo sutarties pasekmes. Apeliacinis teismas, įvertinęs PO atliktą pažeidimą – nepagrįstą pasinaudojimą išimtinio viešųjų pirkimų būdu, kuriuo nėra užtikrinama tiekėjų konkurencija, ir tai, kad pirkimų sutartys yra susijusios su viešųjų paslaugų teikimu, skyrė PO 123 819,20 EUR dydžio baudą (7% bendros pirkimų sutarčių vertės), kuri priteistina valstybės naudai.

Apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

3. Lietuvos apeliacinis teismas: viešojo pirkimo nutraukimas (UAB „Inta“ v Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, 2023-06-08)

Ieškovė tiekėja kreipėsi į teismą su ieškiniu prašydama panaikinti atsakovės PO sprendimą nutraukti viešąjį pirkimą dėl mobilios rentgeno kontrolės sistemos įsigijimo bei įpareigoti tęsti pirkimo procedūras ir su ieškove sudaryti viešojo pirkimo sutartį.

Apeliacinis teismas pabrėžė, kad PO turi teisę bet kuriuo metu iki pirkimo sutarties sudarymo nutraukti pradėtas pirkimo ar projekto konkurso procedūras. VPĮ (iki 2023-01-01 galiojusioje redakcijoje) įtvirtinti du viešojo pirkimo nutraukimo pagrindai: (i) jeigu atsirado aplinkybių, kurių nebuvo galima numatyti, ir (ii) jeigu buvo pažeisti imperatyvūs viešųjų pirkimų principai ir atitinkamos padėties negalima ištaisyti. Kasacinio teismo jurisprudencijoje išaiškinta, kad, įrodinėjimo našta, jog PO neteisėtai nutraukė pirkimo procedūras, tenka ieškovui. T. y. tiekėjas turi įrodyti, kad PO nustatytų kliūčių tęsti viešojo pirkimo procedūras nėra arba kad jos nėra esminės.

Šiuo atveju PO pirkimo procedūras nutraukė, nes buvo priimtas Vyriausybės nutarimas, kuriuo nustatytas naujas reikalavimas pirkimo objektui dėl jo atitikties nacionalinio saugumo reikalavimams. Teismo vertinimu, priėmus nutarimą, kuris PO yra privalomas, atsirado nauja aplinkybė, kurios nebuvo galima numatyti. Teismas sprendė, kad pirkimo nutraukimas, kuriuo įgyvendinamas siekis užkirsti kelią galimų rizikų nacionaliniam saugumui atsiradimui, laikytinas pagrįstu ir teisėtu. Apeliacinis teismas pabrėžė, kad nagrinėjamu atveju egzistavo PO siekis įsigyti tokią prekę, kuri nesukelia grėsmės nacionaliniam saugumui. Nenutraukus pirkimo nebūtų užtikrintas viešojo pirkimo tikslas ir PO neturėtų galimybės įsigyti reikalingų prekių (paslaugų), atitinkančių teisės aktų reikalavimus.

Apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

4. Lietuvos apeliacinis teismas: tiekėjo pasiūlymo atitikties techninės specifikacijos reikalavimams vertinimas (UAB „VITROLAB“ v VŠĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė, 2023-06-08)

Ieškovė tiekėja kreipėsi į teismą su ieškiniu, kuriuo prašė panaikinti PO sprendimą, kuriuo trečiojo asmens pasiūlymas pripažintas laimėjusiu tarptautinį atvirą konkursą, kuriuo siekiama panaudos pagrindais įgyti reagentus ir kitas priemones imunohematologinių tyrimų atlikimui, bei įpareigoti PO toliau tęsti pirkimo procedūras ir iš naujo įvertinti pasiūlymus. Ieškovė byloje įrodinėjo, kad trečiojo asmens pasiūlymas neatitinka pirkimo techninės specifikacijos reikalavimo – suderinamumo tyrimų atlikimo laiko.

Pirma, Apeliacinis teismas pabrėžė, kad viešųjų pirkimų skaidrumo, lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principų reikalavimai įpareigoja PO parengti techninę specifikaciją taip, jog jos sąlygos būtų tikslios, aiškios ir suprantamos potencialiems viešojo pirkimo dalyviams (tiekėjams). PO pripažįstama didelė diskrecija formuluojant technines pirkimo specifikacijas, nes būtent jos geriausiai žino objektus, kurių joms reikia, ir gali geriausiai nustatyti reikalavimus, kurie turi būti tenkinami tam, kad būtų gauti pageidaujami rezultatai.

PO techninėje specifikacijoje įtvirtino reikalavimą tyrimų sistemos analizatoriui suderinamumo tyrimą atlikti per ne ilgesnį kaip 25 min. laiko tarpą. Tarp šalių kilo ginčas, ar pagal šį reikalavimą turi būti vertinamas tik suderinamumo tyrimo sudedamųjų etapų (inkubavimo bei centrifugavimo) atlikimo laikai (t. y. tie, kurie atliekami automatizuotai), ar ir kitų tyrimo etapų atlikimo laikai (t. y. tie, kuriuos atlieka patys darbuotojai).

TEISMŲ PRAKTIKA

Kasacinio teismo praktikoje nuosekliai pabrėžiama, kad pirkimo sąlygos aiškintinos ir taikytinos sistemiskai, nesuabsoliutinant lingvistinio aiškinimo metodo, atsižvelgiant į tikrąją PO valią bei į teisės aktuose įtvirtintas normas. Kita vertus, sisteminis aiškinimo rezultatas neturi lemti visiškai priešingos išvados, palyginus su lingvistine jų išraiška. Konkurso specifikacijų apimtis turi būti nustatoma iš potencialių viešojo pirkimo dalyvių pozicijų; PO valios ir ketinimo, jei jų iš tiesų tokių buvo, dėl pirkimo sąlygos turinio svarba sumenksta, jei ji pirkimo sąlygose juos netinkamai ir nesuprantamai materializuoja.

Teismas, įvertinęs aplinkybę, kad pirkimu buvo siekiama įsigyti automatinį analizatorių ir rankiniam darbui skirtą sistemą, sprendė, jog techninės specifikacijos reikalavimas dėl suderinamumo tyrimo atlikimo trukmės taikomas tyrimą atliekant tiek automatinio analizatoriumi, tiek ir rankiniu būdu. Teismas konstatavo, kad suderinamumo tyrimas susideda ne tik iš automatizuotų etapų (kurių trukmę galima išmatuoti), bet ir iš pasiruošimo tyrimams bei rezultato gavimo ir vertinimo etapų (kurių laiko objektyviai tiksliai apskaičiuoti neįmanoma, nes kiekvienu atveju šių etapų atlikimo trukmė priklauso nuo darbuotojo darbo spartumo). Šių etapų atlikimo laikas turi būti įskaitytas į viso suderinamumo tyrimo atlikimo laiką.

Teismas taip pat atmetė PO argumentą, kad etapų, kuriuos atlieka darbuotojai mechaniniu būdu, laikas negali būti apskaičiuojamas (tik šiuo atveju jis apskaičiuojamas su paklaida). Šį vertinimą sustiprino ir tai, kad pati PO nurodė, kad net jei visus tyrimo etapus vykdytų sistema (be personalo įsikišimo), tam tikri tyrimo atlikimo etapai taip pat priklausytų nuo išorinių faktorių ir negali būti objektyviai išmatuojami. Laikantis tokios pozicijos, sąlyga dėl greitos tyrimo atlikimo trukmės apskritai netektų prasmės.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Teismas pabrėžė kasacinio teismo išaiškinimą, kad viešojo pirkimo dokumentai negali būti aiškinami ar tikslinami taip, kad keistųsi pagrindinių pirkimo sąlygų esmė. Apibrėžusi pirkimo sąlygų turinį, PO negali vėliau keisti pirkimo dokumentų turinio ar jų aiškinti taip, jog būtų iš esmės pakeistos pirkimo sąlygos, nes tokiu atveju būtų pažeisti skaidrumo ir tiekėjų teisėtų lūkesčių principai. Teismas nurodė, kad tuo atveju, jei PO turėjo siekį įvertinti tik automatizuotų tyrimo etapų atlikimo laiką, tai turėjo aiškiai įtvirtinti techninės specifikacijos sąlygose. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, Teismas sprendė, kad PO nepagrįstai pakeitė techninės specifikacijos reikalavimo aiškinimą ir pirkimą laimėjusiu pripažino techninės specifikacijos neatitinkantį trečiojo asmens pasiūlymą.

Trečia, Apeliacinis teismas vertino, kad trečiojo asmens pasiūlyme buvo nurodytas netinkamas kontrolinių medžiagų kiekis kokybės kontrolės tyrimams atlikti. Teismas sprendė, kad techninėje specifikacijoje buvo įtvirtintas reikalavimas tiekėjui įrašyti kontrolines medžiagas ir kitų priemonių kiekį, kurio užtektų tyrimams atlikti 36 mėn. Teismas konstatavo, kad trečiojo asmens pasiūlyme nurodytas per mažas kokybės kontrolės tirpalų kiekis, kurio neužtektų tyrimams atlikti 36 mėn. Trečiasis asmuo pasiūlymo paaiškinime nurodė, kad pasiūlyme nurodė dalį kokybės kontrolės medžiagų, o per sutarties laikotarpį dar papildomai pateiks likusias kokybės kontrolės medžiagas (nes nenumatė, kad PO jas turėtų įsigyti). Apeliacinis teismas tokį paaiškinimą atmetė nurodydamas, kad paaiškinime nurodydamas papildomas medžiagas trečiasis asmuo atliko esminį pasiūlymo pakeitimą.

Teismas taip pat nesutiko su PO pozicija, kad techninėje specifikacijoje nustatyta sąlyga, kad jei tiekėjo nurodytų kiekių neužtektų, trūkstamas medžiagas ar priemones turi teikti tiekėjas savo sąskaita, yra papildoma PO apsaugos priemonė. Teismo vertinimu, ši sąlyga nepaneigia tiekėjo pareigos pasiūlyme nurodyti techninės specifikacijos reikalavimus atitinkančių medžiagų ar priemonių kiekį (tyrimams atlikti 36 mėn.).

Apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

5. Lietuvos apeliacinis teismas: ūkinės veiklos laisvė ir vidaus sandorių įtaka konkurenciniam pranašumui (UAB „Ekonovus“ v UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“, 2023-06-15)

Ieškovė tiekėja kreipėsi į teismą su ieškiniu, kuriuo prašė panaikinti PO sprendimą dėl pasiūlymo eilės nustatymo pirkime dėl pakuočių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugų Prienų rajono savivaldybėje.

Pirma, Apeliacinis teismas sprendė dėl pirkimą laimėjusio trečiojo asmens (UAB „Kauno švara“) teisės vykdyti atliekų surinkimo ir vežimo veiklą kitos savivaldybės teritorijoje. Ieškovė byloje įrodinėjo, kad trečiojo asmens įstatuose nustatytas pagrindinis jo veiklos tikslas (užtikrinti, kad būtų tinkamai vykdomos Kauno miesto savivaldybei pavestos funkcijos) prieštarauja trečiojo asmens atliekų tvarkymo veiklos vykdymui ne Kauno miesto savivaldybės teritorijoje.

Teismas pirmiausiai pabrėžė, kad viešojo pirkimo nuostatų proporcingumas ir bendroji PO pareiga nustatyti minimalias dalyvių kvalifikacijos sąlygas reiškia, kad tiekėjų teisės verstis veikla, reikalinga viešojo pirkimo sutarčiai įvykdyti, reikalavimai turi būti nustatomi ir atitiktis jiems vertinama tik pagal specialiuosius teisės aktus, kuriuose reglamentuojama tam tikros specifinės teisės įgijimo, suteikimo ir naudojimosi tvarka ir sąlygos.

Šiuo atveju Teismas konstatavo, kad UAB „Kauno švara“ teikti paslaugas kitų, nei Kauno miesto savivaldybių teritorijoje, nedraudžia nei jos įstatai, nei kiti jos veiklą reglamentuojantys dokumentai. Byloje nenustatyta, kad UAB „Kauno švara“ teisė verstis pirkimo sutarčiai reikalinga veikla būtų apribota konkrečios savivaldybės teritorija, todėl PO pagal pirkimo sąlygas to neturėjo teisės vertinti ir atitinkamai dėl to atmesti pasiūlymą.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Apeliacinis teismas vertino vidaus sandorio įtaką konkurenciniam pranašumui. Byloje ieškovė įrodinėjo, kad PO turėjo pareigą įsitikinti, ar, sudarius viešojo pirkimo sutartį su trečiuoju asmeniu ir šiai kartu toliau vykdant vidaus sandorius bei kitas sutartis, bus išlaikoma VPĮ 10 str. 1 d. 2 p. nurodyta proporcija visu vidaus sandorių galiojimo laikotarpiu.

Teismas nurodė, kad VPĮ 10 str. norma numato, jog subjektai, su kuriais buvo sudaryti vidaus sandoriai, gali 20% pajamų gauti iš kitos veiklos nei jų kontroliuojančių PO funkcijų vykdymas. Nesilaikant šio reikalavimo (t. y. viršijant 20% pajamų dalį iš trečiųjų asmenų), yra netenkinamos vidaus sandorio išimties sąlygos, dėl to subjektas netenka teisės dalyvauti ne kitų PO pirkimuose, bet praranda galimybę būti vidaus sandorio sutarties šalimi. Taigi vidaus sandorį sudariusiam tiekėjui VPĮ normos nedraudžia dalyvauti kitų PO pirkimuose.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra konstatavęs, kad tam, jog būtų galima taikyti aptariamą išimtį, reikia ne tik, kad PO subjektą, su kuriuo sudaromas sandoris, kontroliuotų analogiškai kaip savo pačios tarnybas, bet ir jog toks subjektas didžiąją savo veiklos dalį vykdytų su PO, kuriai (kurioms) jis priklauso. Taigi, būtina, kad subjekto, su kuriuo sudaromas sandoris, veikla būtų daugiausia skirta savivaldos vienetui (vienetams), kuriam (kuriems) jis priklauso, o bet kuri kita veikla gali būti tik antraeilė.

Atsižvelgęs į nurodytas aplinkybes, Teismas konstatavo, kad PO neturėjo pareigos įsitikinti, ar, sudarius viešojo pirkimo sutartį su trečiuoju asmeniu ir šiai kartu toliau vykdant vidaus sandorius ir kitas sutartis, yra ir bus išlaikoma VPĮ 10 str. 1 d. 2 p. nurodyta proporcija visu vidaus sandorių galiojimo laikotarpiu. Šiuo konkrečiu atveju vidaus sandorio sudarymo faktas nėra kliūtis trečiajam asmeniui, atitinkančiam pirkimo sąlygas, dalyvauti kitų PO viešuosiuose pirkimuose, nes vidaus sandorio sudarymas vienoje savivaldybėje savaime nelemia konkurencinio pranašumo.

TEISMŲ PRAKTIKA

Trečia, Teismas įvertino, ar trečiasis asmuo atitiko pirkimo sąlygų kvalifikacijos reikalavimą. Pirkimo sąlygose įtvirtintas kvalifikacijos reikalavimas nustatė, kad tiekėjas turi turėti bent vieną specialistą, turintį ne mažesnę kaip 3 metų patirtį atliekų surinkimo ar vežimo paslaugų teikimo srityje. Atitiktis šiam kvalifikacijos reikalavimui turėjo būti pagrįsta pateikiant tiekėjo pažymą apie turimus specialistus ir šių specialistų gyvenimo aprašymus (CV) arba sutartis su konsultacines paslaugas aplinkosaugos srityje teikiančia įmone, kurioje dirba aplinkosaugos konsultantas, turintis ne mažesnę kaip 3 metų patirtį atliekų surinkimo teikimo srityje.

Trečiasis asmuo PO pateikė pažymą, kurioje pakankamai išsamiai apibūdino siūlomą specialistą, turintį reikalaujamą patirtį – nurodė jo vardą, pavardę, išsilavinimą, darbo patirtį, koordinuojamas sritis, taip pat trumpai apibrėžė specialisto vykdytas sutartis. Teismas pabrėžė, šiuo atveju PO, nustatydamą kvalifikacijos reikalavimą, siekė įsitikinti tiekėjo techniniu ir profesiniu pajėgumu įvykdyti pirkimo sutartį, todėl būtent tiekėjo (tiekėjo specialistų) turimi pajėgumai, patirtis, o ne ją pagrindžiantys dokumentai lemia, ar tiekėjo patirtis ir pajėgumai atitinka pirkimo sąlygas. Apeliacinis teismas pažymėjo, kad pats reikalavimas pateikti kvalifikaciją pagrindžiantį dokumentą svarbus tiek, kiek jis padeda įsitikinti tiekėjo kvalifikacija, todėl ne konkretūs dokumentai lemia tiekėjo kvalifikaciją – jie yra tik priemonė įsitikinti kvalifikacijos atitiktimi.

Apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktika

Patikimos rekomendacijos visais viešųjų
pirkimų proceso klausimais.

[Susipažinkite su komanda](#)

Plačiau apie „Ellex Valiunas“ – ellex.legal/lt

